

Брюксел, 29 септември 2026 г.
(OR. en)

13800/26

АТО 49

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	29 септември 2026 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2026) 512 final
Относно:	ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ относно напредъка в прилагането на Директива 2011/70/ЕВРАТОМ на Съвета, инвентар на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво на територията на Общността и прогнози за бъдещето ЧЕТВЪРТИ ДОКЛАД

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2026) 512 final.

Приложение: COM(2026) 512 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 29.9.2026 г.
COM(2026) 512 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

**относно напредъка в прилагането на Директива 2011/70/ЕВРАТОМ на Съвета,
инвентар на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво на територията на
Общността и прогнози за бъдещето**

ЧЕТВЪРТИ ДОКЛАД

{SWD(2026) 285 final} - {SWD(2026) 286 final}

1	Въведение.....	3
2	Радиоактивни отпадъци и отработено гориво в Европейския съюз	4
2.1	Произход на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво	4
2.2	Оценки на общото количество	4
3	БЕЗОПАСНО И ОТГОВОРНО УПРАВЛЕНИЕ НА РАДИОАКТИВНИТЕ ОТПАДЪЦИ И ОТРАБОТЕНОТО ГОРИВО	6
3.1	Национални рамки и програми	6
3.2	Компетентни органи	6
3.3	Политики за кръговост и погребване	7
3.4	Оценка на разходите и финансиране.....	7
3.5	Наблюдение и на програмата и докладване по нея.....	8
3.6	Прозрачност и участие на обществеността.....	9
4	Заключения	9

1 Въведение

Съгласно член 14, параграф 2 от Директива 2011/70/Евратом на Съвета⁽¹⁾ за отговорно и безопасно управление на отработено гориво ⁽²⁾ и радиоактивни отпадъци ⁽³⁾ („Директивата“) Комисията трябва редовно да представя на Европейския парламент и на Съвета следното:

- доклад за напредъка, постигнат по изпълнението на Директивата;
- материални запаси от радиоактивни отпадъци и отработено гориво, налични на територията на Европейската общност за атомна енергия („Общността“), и прогнози за бъдещето.

Представената информация се основава на националните доклади на държавите членки, които трябва да се представят на всеки три години съгласно член 14, параграф 1 от Директивата; последният краен срок за докладване за държавите членки беше 23 август 2024 г. Настоящият четвърти доклад обхваща периода 2021—2023 г. Докладът е придружен от два работни документа на службите на Комисията:

- в единия е представено цялостното състояние в Общността въз основа на направените от Комисията анализи на националните доклади;
- в единия е представено общото количество на радиоактивните отпадъци и на отработеното гориво в Общността и прогнозите за бъдещето, с отправна дата на отчитане декември 2023 г.

Преди това Комисията представи три доклада за напредъка — през 2017 г., 2019 г. и 2024 г., всеки от които предоставя цялостен преглед на прилагането на Директивата. В настоящия доклад са описани малко промени или развития в сравнение със състоянието, представено в доклада от 2024 г.⁽⁴⁾; поради което повечето от заключенията на Комисията остават валидни. През 2025 г. Комисията започна оценка на Директивата, заедно с оценката на Директива 2006/117/ЕВРАТОМ на Съвета относно надзор и контрол на превода на радиоактивни отпадъци и отработено гориво ⁽⁵⁾.

В раздел 2 е направен преглед на общото количество на радиоактивните отпадъци и

⁽¹⁾ Директива 2011/70/Евратом на Съвета от 19 юли 2011 г. за създаване на рамка на Общността за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци (ОВ L 199, 2.8.2011 г., стр. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

⁽²⁾ Отработеното гориво е „ядрено гориво, което е било облъчено в активната зона на ядрен реактор и е окончателно извадено от нея“ (член 3, параграф 11 от Директивата) и повече не може да бъде използвано в настоящия си вид. То се генерира при експлоатацията на ядрени реактори с цел генериране на електроенергия, научни изследвания, обучение и демонстрация.

⁽³⁾ Радиоактивните отпадъци са „радиоактивен материал в газообразно, течно или твърдо състояние, за който не се предвижда или обмисля по-нататъшна употреба“ (член 3, параграф 7 от Директивата) и който е класифициран като радиоактивни отпадъци. Тяхното генериране е свързано с производството на електроенергия в ядрени електроцентрали или с други видове употреба на радиоактивни материали за медицински, научноизследователски, промишлени и селскостопански цели. Вижте SWD(2026) 286 относно напредъка в прилагането на Директива 2011/70/Евратом на Съвета за определенията на други важни понятия, предвидени в Директивата, като съхранение или погребване.

⁽⁴⁾ Доклад на Комисията до Съвета и Европейския парламент относно напредъка в прилагането на Директива 2011/70/Евратом на Съвета, инвентар на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво на територията на Общността и прогнози за бъдещето, Трети доклад, [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2024\)197&lang=bg](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2024)197&lang=bg)

⁽⁵⁾ Този процес на оценка включваше също покана за предоставяне на данни и обществена консултация (2026 г.): https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14619-Radioactive-Waste-Directive-and-Shipments-Directive-evaluation_bg

отработеното гориво в Общността. В раздел 3 се обобщава оценката на текущото състояние на прилагане на националните рамки и програми в съответствие с Директивата, като се подчертават постигнатият наскоро напредък и нерешените предизвикателства.

2 Радиоактивни отпадъци и отработено гориво в Европейския съюз

2.1 Произход на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво

Всички държави членки генерират радиоактивни отпадъци чрез различни дейности — от медицински приложения до генериране на електроенергия. По-голямата част от радиоактивните отпадъци се генерират от ядрени електроцентрали и свързаните с тях дейности в ядрения горивен цикъл, докато използването на радиоактивни материали за цели, различни от производството на електроенергия, генерира по-малки обеми радиоактивни отпадъци.

Всяка държава членка определя своята структура на генериране на електроенергия. През 2023 г. в 12 държави работеха ядрени електроцентрали ⁽⁶⁾. Други три държави членки — Германия, Италия и Литва — са прекратили своите програми за електроенергия от АЕЦ и извеждат от експлоатация ядрените си инсталации.

През 2023 г. в експлоатация има 101 ядрени реактора⁽⁷⁾, 74 ядрени реактора са окончателно спрени и в процес на извеждане от експлоатация, а 3 ядрени реактора са напълно изведени от експлоатация. Освен това 30 изследователски реактора бяха в експлоатация в 12 държави ⁽⁸⁾.

Общо 17 държави членки понастоящем управляват отработено ядрено гориво на своя територия.

Извеждането от експлоатация на атомни електроцентрали става все по-важна дейност за европейската ядрена промишленост. Извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения е в ход в една четвърт от държавите членки, а обемът на радиоактивните отпадъци от извеждането от експлоатация нараства.

2.2 Оценки на общото количество

Според оценките общият обем на радиоактивните отпадъци на територията на ЕС в края на 2023 г. е било **2 593 000 m³** (увеличение с 11 % спрямо предходния отчетен период, което съответства на средно годишно генериране на по-малко от 65 000 m³). В таблица 1 е представен преглед на количеството радиоактивни отпадъци през 2023 г. в сравнение с 2019 г. Приблизително 66 % от тези отпадъци са били погребани (1 692 000 m³), а 34 % (901 000 m³) се съхраняват и ще трябва да бъдат управлявани в бъдеще. В края на 2023 г. на 15-те държави членки с програми за електроенергия от

⁽⁶⁾ Белгия, България, Чехия, Финландия, Франция, Унгария, Нидерландия, Румъния, Словакия, Словения, Испания и Швеция. Въпреки че няма атомна електроцентрала в националните си граници, Хърватия е съсобственик на атомната централа в Кръшко заедно със Словения.

⁽⁷⁾ Вж. Информационната система за енергетичните реактори на МААЕ: <https://www.iaea.org/pris>.

⁽⁸⁾ Вж. базата данни на МААЕ за изследователски реактори: <https://nucleus.iaea.org/rrdb/home#/home>.

АЕЦ ⁽⁹⁾ се пада 99,5 % от общия обем на материалните запаси от радиоактивни отпадъци в ЕС.

Повечето държави членки са представили своите общи количества на радиоактивните отпадъци, като са използвали схемата за класификация съгласно насоките за безопасност GSG-1 на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) ⁽¹⁰⁾ или са предоставили сравнителни таблици, позволяващи преобразуване на данните от тяхната национална схема за класификация в схемата за класификация, препоръчана от МААЕ. Повечето държави също така използваха хармонизирания набор от данни за отчитане на националните общи количества, който беше изготвен съвместно от Комисията, МААЕ и Агенцията за атомна енергия.

Според данните в тези държави членки, в които плановите за погребване са отворени за много нискоактивни отпадъци (МНАО) и нискоактивни отпадъци (НАО), процесът от генерирането до погребването изглежда работи добре. Това не се отнася за средноактивните отпадъци (САО), високоактивните отпадъци (ВАО) и отработеното гориво, тъй като понастоящем няма в експлоатация съоръжения за погребване, които да боравят с тези категории.

Таблица 1: Обем на радиоактивните отпадъци в Европейския съюз в края на 2019 г. и 2023 г.

Отпадъци	Количества радиоактивни отпадъци в ЕС (m ³ , закръглени до хиляди*)					
Клас	Съхранени		Погребани		Общо	
Година	2019 г.	2023 г.	2019 г.	2023 г.	2019 г.	2023 г.
Много нискоактивни (МНАО)	233 000	303 000	462 000	558 000	695 000	861 000
Нискоактивни (НАО)	353 000	381 000	1 068 000	1 109 000	1 421 000	1 491 000
Средноактивни (САО)	191 000	211 000	22 000	25 000	213 000	236 000
Високоактивни (ВАО)	4 800	5 200	0	0	4 800	5 200
Общо (m³)	782 000	901 000	1 552 000	1 692 000	2 334 000	2 593 000

* С изключение на ВАО, които се закръгляват до стотици.

В края на 2023 г. в ЕС са били съхранявани приблизително **59 500 т.т.м. (тона тежък метал)** отработено гориво (приблизително 6 % увеличение спрямо 2019 г.). Цялото отработено гориво в ЕС се съхранява, тъй като в света няма в експлоатация гражданска инсталация за погребване на отработено гориво. Все още има малки количества отработено гориво, които се изпращат за регенериране извън ЕС; поради това се очаква

⁽⁹⁾ Белгия, България, Чехия, Финландия, Франция, Германия, Унгария, Италия, Литва, Нидерландия, Румъния, Словакия, Словения, Испания и Швеция.

⁽¹⁰⁾ „Класификация на радиоактивните отпадъци“, Общи насоки за безопасност, МААЕ, Виена, 2009 г.

радиоактивните отпадъци, получени в резултат на регенериране, да бъдат върнати най-късно през следващите десетилетия.

3 БЕЗОПАСНО И ОТГОВОРНО УПРАВЛЕНИЕ НА РАДИОАКТИВНИТЕ ОТПАДЪЦИ И ОТРАБОТЕНОТО ГОРИВО

3.1 Национални рамки и програми

В целия ЕС националните рамки като цяло продължават да се подобряват през последните години; самооценките, подсилени от международните партньорски оценки, се доказаха като една от движещите сили зад този положителен ход на събитията.

Едно от ключовите задължения съгласно Директивата е разработването на национална програма — национална стратегическа пътна карта или план, определящи как се прилагат или ще се прилагат националните политики. Всички държави членки имат въведени национални програми и непрекъснато ги развиват. През отчетния период 11 държави членки уведомиха Комисията за своите актуализирани национални програми. Имаше обаче и случаи, в които държави членки не преразглеждаха и не извършваха актуализиране на националните си програми толкова редовно, колкото е предвидено в тяхното национално законодателство. Стабилното изпълнение на националните програми и тяхното своевременно актуализиране при необходимост са типичен белег на отговорното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво. Поради това всички държави членки следва да оптимизират планирането, да заделят достатъчно ресурси, да извършат необходимите научноизследователски дейности и дейности за обучение и да проведат диалог с обществеността и другите заинтересовани страни с цел ускоряване на изпълнението.

Няма текущи нарушения, свързани с въвеждането на Директивата и националните рамки. Въпреки това, по време на предходните цикли на докладване, Комисията трябваше да образува няколко производства срещу някои държави членки относно прилагането на Директивата и съответствието на техните национални програми с изискванията на Директивата. Към края на 2025 г. имаше 16 текущи производства за установяване на нарушение⁽¹¹⁾.

3.2 Компетентни органи

На компетентните национални регулаторни органи се предоставя техническа и финансова независимост въз основа на информацията, предоставена в националните доклади.

Адекватното кадрово обезпечаване на регулаторните органи е задължително условие за безопасното и ефективно изпълнение на националните програми. Неотдавнашният подновен интерес и инвестиции в проекти в областта на ядрената енергия означават, че държавите членки трябва да предвидят укрепване на своите компетентни органи,

⁽¹¹⁾ Австрия, Белгия, България, Дания, Германия, Естония, Ирландия, Гърция, Хърватия, Италия, Латвия, Литва, Нидерландия, Португалия, Румъния и Словения.

включително за безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво. Комисията предостави анализ на нуждите, свързани с новите реактори и дългосрочната експлоатация, в най-новата примерна ядрена програма (PINC) ⁽¹²⁾, като се има предвид, че различните държави членки имат различни административни подходи.

3.3 Политики за кръговост и погребване

Генерирането на радиоактивни отпадъци, както и количеството радиоактивни отпадъци, подлежащи на погребване, следва да се поддържат на възможно най-ниското логично достижимо ниво. Вариантите за освобождаване от контрол на материали и тяхното последващо повторно използване или рециклиране са особено видими при текущите дейности по извеждане от експлоатация.

Повечето държави членки планират да погребват радиоактивните отпадъци и/или отработеното гориво на своя територия, но не всички са взели окончателно решение, а някои все още разглеждат възможностите за общо многонационално погребване. Комисията изпълни пилотния проект „Законодателно предложение за съвместен европейски подход към радиоактивните отпадъци“ ⁽¹³⁾, включвайки възможно най-много национални компетентни органи в създаването на Форум за обсъждане на потенциални съвместни решения за управление на отпадъците в Европа.

Повечето държави членки с програми за електроенергия от АЕЦ възнамеряват да погребват своето отработено гориво в дълбоки геоложки съоръжения. Някои държави извършват регенериране на своето отработено гориво, докато други запазват този вариант отворен.

Първото съоръжение за погребване на отработено гориво се предвижда да започне работа във Финландия до 2027 г. В Швеция и Франция са в ход инвестиционни проекти за изграждане на подобни инсталации, които се очаква да бъдат завършени през следващото десетилетие. В сравнение с предишния доклад, повече държави членки работят активно по различни подготвителни етапи за дълбоки геоложки съоръжения. Предвидените дати за въвеждане в експлоатация на повечето дълбоки геоложки хранилища за високоактивни отпадъци и отработено гориво в момента попадат в периода между 2050 и 2075 г.

3.4 Оценка на разходите и финансиране

Почти всички държави членки са предоставили информация за оценката на разходите по своите национални програми. През 2023 г. оценените общи разходи за управление на

⁽¹²⁾ Съобщение на Комисията, Примерна ядрена програма, представена съгласно член 40 от Договора за Договора за Евратом — Окончателна (след становището на ЕИСК), COM/2026/120 final от 10.3.2026 г., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex:52026DC0120>.

⁽¹³⁾ Въз основа на инициативата на членове на Европейския парламент финансирането беше включено в бюджета на ЕС. https://energy.ec.europa.eu/document/download/b74f0a8f-e96-45ce-8301-5c8d86b9c5d1_en?filename=C_2023_4577_1_EN_annexe_acte_autonome_nlw_part1_v1.pdf

радиоактивните отпадъци и отработеното гориво ⁽¹⁴⁾ в ЕС останаха на ниво от около 300 милиарда евро в съответствие с предишните доклади на Комисията.

Националните оценки се различават значително по отношение на методиката, допусканията, пълнотата на данните, обхвата и сроковете, тъй като различните национални обстоятелства изискват различни вътрешни подходи. За постигане на по-високо ниво на прозрачност и по-голяма сигурност на финансирането, Комисията работи с държавите членки чрез експертната група на Комисията по финансовите аспекти на крайния етап на ядрената енергетика ⁽¹⁵⁾, за да предостави ръководство относно докладването на разходите по националните програми за управление на радиоактивни отпадъци и отработено гориво.

Повечето държави членки също предоставиха информация относно схемите за финансиране за изпълнение на националните програми, като взеха предвид отговорността на производителите на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Съществуват значителни разлики в тези схеми, като няколко държави членки разчитат на такса, наложена върху генерирането на електроенергия, други на плащания въз основа на характеристиките на отпадъците, а някои на държавния бюджет.

Тъй като разходите обикновено се правят едва след използването на радиоактивни материали или ядрено гориво — в някои случаи няколко десетилетия по-късно — разходите за крайния етап трябва да бъдат взети предвид на по-ранен етап от новите ядрени дейности. В PINC Комисията посочи, че правителственият ангажимент и адекватното финансиране от страна на производителите на отпадъци за ефективно извеждане от експлоатация и отговорно управление на радиоактивните отпадъци и на отработеното гориво са от ключово значение за осигуряване на безопасността и постоянната обществена подкрепа за използването на енергия от АЕЦ.

3.5 Наблюдение и на програмата и докладване по нея

Няколко държави членки постигнаха напредък в използването на ключови показатели за ефективност за наблюдение на изпълнението на националните програми. Въпреки това остават предизвикателства при осигуряването на ефективно наблюдение на напредъка и отчитане на резултатите.

Докладването относно научноизследователските, развойните и демонстрационните дейности, които са необходими за прилагане на решения за управление на радиоактивните отпадъци и на отработеното гориво, беше в повечето случаи много общо. държавите членки се насърчават да предоставят по-конкретна и целенасочена информация относно тези дейности. Комисията отбелязва положително, че повечето държави членки се възползват от текущото европейско партньорство за управление на

⁽¹⁴⁾ „Очаквани общи разходи за управление на радиоактивни отпадъци“ означава агрегираните общи разходи по националните програми на всички държави членки, обхващащи всички видове отработено гориво и радиоактивни отпадъци под тяхна юрисдикция и всички етапи от управлението на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци от генерирането до погребването.

⁽¹⁵⁾ <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=bg&groupID=3777>.

радиоактивни отпадъци ⁽¹⁶⁾.

3.6 Прозрачност и участие на обществеността

държавите членки не са докладвали съществени актуализирания на мерките и подходите по отношение на прозрачността и участието на обществеността. Комисията отново подчертава значението на ефективното прилагане на изискванията за прозрачност и участие на обществеността, включително за предоставянето на информация за напредъка в прилагането на такива практики при докладване на Комисията.

4 Заключение

През отчетния период радиоактивните отпадъци и отработеното гориво бяха управлявани безопасно в държавите членки. В целия ЕС съществуват национални програми, които като цяло са създадени по прозрачен начин и с широко участие. Всички държави членки следва да гарантират, че техните национални програми са актуализирани. Системата за самооценки и международни партньорски проверки се оказва в съответствие с нуждите и стимулира актуализирането и непрекъснатото подобряване на управлението на отпадъците.

За най-големия дял от радиоактивните отпадъци са използвани безопасни решения за управление (включително погребване), което се доказва отново от нарастването при количествата на погребаните отпадъци спрямо намалението при количествата на съхранените отпадъци. Като цяло повечето държави членки работят по разработването на съоръжения за погребване. Няколко от тях обаче все още нямат ясно дефинирани стратегии за управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, което възпрепятства напредъка им.

Наблюдението и финансирането на националните програми на държавите членки остават основните нерешени въпроси, изискващи вниманието на националните компетентни органи. Оценките на разходите понякога не са актуални или не са достатъчно изчерпателни. Това може да повлияе на ефективността на схемите за финансиране и да създаде риск те да бъдат недостатъчни за покриване на бъдещи разходи, като по този начин се налага неоправдана тежест върху бъдещите поколения. Вече има текущи дейности, свързани с насоки относно отчитането на разходите по националните програми ⁽¹⁷⁾. Съществуват обаче допълнителни области, в които по-конкретни критерии за докладване биха подкрепили държавите членки при изготвянето на техните национални доклади.

⁽¹⁶⁾ <https://www.ejp-eurad.eu/>.

⁽¹⁷⁾ Експертна група по финансовите аспекти на крайния етап на ядрената енергетика, Изготвяне на насоки за докладване на разходите, свързани с националната програма за управление на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=bg&groupID=3777>